

פקודות המטה הארצי			פקודות משטרת ישראל של המפקח הכללי	
מספר: 14.01.021	תת-פרק: חקירת עבירות	פרק: חקירות	תאריך פרסום: 26/11/2020	תוכן העניינים
שם פקודת המטה הארצי: הודעות חשודים ועדים – רישומן ותרגומן			תאריך תחילה: 26/11/2020	
			תאריך ביטול:	
			נוסח: 1	

תוכן העניינים

1. הגדרות
2. כללי
3. רישום הודעות חשודים
4. חשודים ועדים שאינם דוברים עברית או עם מוגבלות
5. תיעוד שיחות עם חשודים שלא במסגרת חקירה
6. גביית הודעות מעדים
7. אישור נכונות ומסירת ההודעה
8. ביטול פקודת הקבע

14.01.021 - הודעות חשודים ועדים – רישומן ותרגומן

1. הגדרות

- א. "חוק הנוער" – חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א -1971.
- ב. "חוק הליכי חקירה והעדה" – חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית) התשס"ו-2005.
- ג. "חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) התשס"ב – 2002.
- ד. "חוקר מיוחד" – חוקר שמינה שר הרווחה לפי סעיף 6 לחוק הליכי חקירה והעדה.
- ה. "חקירה" – תשאול או גביית הודעה בקשר לעבירה בידי חוקר, או על ידי חוקר מיוחד, ואולם לא יראו כחקירה בקשה של שוטר לקבלת תגובה מנהג בדרך או בצד הדרך לגבי עבירת תעבורה שהיא עבירה של ברירת משפט לפי סעיף 228 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] או לפי עבירת תעבורה מסוג של הזמנה למשפט לפי סעיף 239 לחוק האמור. לעניין זה, "דרך" ו"עבירת תעבורה" כהגדרתן בפקודת התעבורה.
- ו. "חשוד" – מי שיש לגביו חשד סביר שעבר עבירה.
- ז. "מתורגמן" – מי שדובר את שפת החשוד או העד ומתרגם את דברי העד או החשוד לחוקר וההיפך, ואושר על ידי משטרת ישראל לעסוק בכך.
- ח. "עד" – אדם הקשור לעבירה או שעשויים להיות לו מידע, מסמכים או חפצים הנוגעים לעבירה והוא אינו חשוד בביצועה.
- ט. "שוטר" – שוטר שמוסמך לחקור לפי סעיף 2 לפקודת העדות.
- י. "קצין ממונה" – הקצין הממונה על החקירות בתחנת המשטרה או הקצין הממונה על יחידת החקירות שאחראית על החקירה, ובהעדרם – ממלאי מקוםם.

2. כללי

- א. חוקי היסוד מחייבים את רשויות החוק בהליך הפלילי, החל משלב החקירה במשטרה ועד ניהול המשפט והענישה, לבצע איזון מתמיד בין השימוש בסמכות הנדרשת לשם אכיפת החוק, לבין הגנה על זכויות היסוד של חשוד או נאשם.
- ב. מטרת פקודה זו היא לקבוע כללי יסוד בדבר התייעוד במשטרת ישראל של הודעות החשודים והעדים, והצורך להוכיח בשקיפות מלאה כי ההודעה נגבתה כדין ומרצונו החופשי של החשוד או העד, מבלי שיעלה ספק כלשהו באשר לקבילותה.
- ג. כדי לגבות כדין הודעות מחשודים ומעדים שיש לתרגם אותן, מתקשר אח"ם משטרת ישראל מעת לעת עם חברה חיצונית המספקת שירותי תרגום ותמלול חומרי חקירה או תרגום קונסקוטיבי (ניהול חקירה באמצעות מתורגמן) בתנאים כמפורט בנוהלי אח"ם.

3. גביית עדויות מעדים

- א. עדותו של עד תירשם כלשונה.
- ב. השוטר רשאי לשאול את העד שאלות הבהרה תוך כדי קבלת גרסתו. ביחס לכל שאלת הבהרה תירשם תחילה אמירתו הראשונה של העד, לאחר מכן שאלת ההבהרה של החוקר, ולבסוף תשובתו של העד.
- ג. גביית עדויות מעדים שאינם שולטים בשפה העברית תיעשה בשפה המובנת להם. אם החוקר אינו שולט בשפתו של העד והמתלונן – ינהג כאמור בסעיף 6 להלן.

4. רישום הודעות חשודים

- א. חקירת חשוד תתנהל בתחנת משטרה, אלא אם כן סבר השוטר כי לא ניתן לנהל בתחנה או שיש צורך לנהל בדחיפות מחוץ לתחנה, או אם סבר הקצין הממונה כי קיים צורך ענייני בחקירת החשוד מחוץ לתחנה. החלטה כזו יש לנמק ולתעד בכתב סמוך ככל האפשר למועד קבלת ההחלטה.
- ב. בעת רישום הודעה מפי חשוד, על החוקר לפעול כמפורט בנוהלי אח"ס, לציין בפניו את עיקר העובדות בדבר החשד המיוחס לו וכן ליידע אותו בדבר זכות השתיקה ומשמעותה ובדבר זכות ההיוועצות, וכל זה בנוסח המופיע בטופס חקירה באזהרה במערכות הממוחשבות.
- ג. דגשים ביחס לקטינים –

(1) בעניין חשודים קטינים, נקבע בתיקון 14 לחוק הנוער בסעיף 9ט(א), כי בטרם יחקר קטין חשוד, על החוקר להודיע לקטין, בלשון המובנת לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו, על זכויותיו המפורטות להלן, נוסף על חובותיו לפי כל דין, כלפי הקטין בהיותו חשוד:

א) זכות הקטין כי הורה או קרוב אחר יהיה נוכח בחקירתו כאמור בסעיף 9 לחוק הנוער. אם נכח אדם נוסף כאמור בחקירת הקטין, יש להוסיף את פרטי אותו אדם וחימתו בעדות הקטין.

ב) הקטין זכאי להיוועץ בעורך דין ביחידות, ולהיות מיוצג ע"י סגור וכן זכאות לפי חוק הסגוריה הציבורית.

(2) בטרם יחקר קטין עצור שהובא לתחנה או קטין חשוד העצור בהתאם להוראות סעיף 32 לחוק המעצרים, שהובא לתחנה כשהוא עצור, יודיע חוקר לסגורו של הקטין על חקירתו, ואם אין לו סניגור יודיע כאמור לסניגוריה הציבורית כדי שתבחן את זכאותו לייצוג. בלי לגרוע מהוראות כל דין, אין בהודעה לסגורו של הקטין או לסניגוריה הציבורית כאמור, כדי לעכב את החקירה. יודגש כי יש ליידע את הסניגוריה גם כשיש כוונה לעצור את הקטין ולא רק אחרי שהקטין עצור.

(3) הודעת חוקר לקטין חשוד, על זכויותיו בטרם חקירתו (בהן זכות ההיוועצות וזכות השתיקה), תהיה בהתאם לתקנות "תקנות הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול) (נוסח הודעה לקטין חשוד על זכויותיו בטרם חקירתו) התשע"ג-2013", וכמפורט בנוהלי אח"ס.

(4) בהתאם לסעיף 45ב(ג) לחוק הנוער, ההוראות הנוגעות לחקירת קטינים אינן חלות על עבירות תעבורה (למעט נהיגה בשכרות וללא רישיון נהיגה).

- ד. החוקר והחשוד יאשרו את תוכן האשמה והאזהרה בחתימת ידם. אם החשוד מסרב לחתום יתעד זאת החוקר בכתב ויצוין זאת בגוף ההודעה.
- ה. בכפוף לאמור בסעיף א' לעיל, תירשם הודעתו של חשוד במלואה וכלשונה, בשפתו או בשפה שהחשוד מבין ודובר אותה. אם העדות תורגמה לשפה שונה מעברית שהחשוד מבין, ניתן לרשום את העדות בעברית תוך הקפדה על רישום פרטי המתורגמן כמפורט בסעיף 6.
- ו. תועדה חקירת חשוד בכתב בלבד, יהיה התייעוד בשפה שבה התנהלה החקירה.
- ז. רישום ההודעה יכלול את התאריך ואת השעה המדויקת של התחלת הרישום ושל סיומו. אם נעשו הפסקות במהלך הרישום – יש לציין משך כל הפסקה וסיבותיה.
- ח. תיעוד חקירת חשוד –
- 1) תיעוד חזותי או קולי של חקירת חשוד יהיה בכל מהלכה של החקירה מראשיתה ועד סופה, ויכלול את חילופי הדברים שנעשו בין חוקר לחשוד או בנוכחותו של החשוד, ובתיעוד חזותי, לרבות תגובות או תנועות גוף.
 - 2) תיעוד בכתב של חקירת חשוד יכלול את עיקר חילופי הדברים וכן את התגובות או תנועות הגוף שהן תחליף לחילופי דברים, שנעשו בין חוקר לחשוד או בנוכחותו של חשוד, באופן שישקף נכונה את המתרחש בחקירה, מראשיתה ועד סופה, התייעוד בכתב ייערך בו זמנית עם חקירת החשוד או בסמוך לה ככל האפשר.
 - ט. חקירת חשוד בעבירה שהעונש המרבי שנקבע עליה הוא עשר שנות מאסר ומעלה, תתועד בתיעוד חזותי למעט בנסיבות מיוחדות המפורטות בסעיף 7 (2) לחסד"פ.

5. תיעוד שיחות עם חשודים שלא במסגרת חקירה

- א. אופן התיעוד – כל שיחה של שוטר עם חשוד בביצוע עבירה פלילית בעניין הקשור לחקירה, תתועד בדרך שתשקף בצורה המהימנה ביותר את תוכן השיחה, בין אם בהקלטה או בדרך של זיכרון דברים, המפרט גם את שעת השיחה והמקום בהם נתקיימה. במידת האפשר יש לרשום את זיכרון הדברים סמוך ככל הניתן למועד ניהול השיחה עם החשוד.
- ב. דגשים –
- 1) ככל שמדובר בשיחה בין השוטר לחשוד הקשורה לעבירה ושאינה במסגרת החקירה ואינה שיחת בירור או תשאול, עליו להזהיר תחילה את החשוד כי דבריו עלולים לשמש ראיה כנגדו, וכן ליידע אותו בדבר זכויותיו, כאמור בס' 4ב לעיל וכן לתעד את האזהרה בדרך בה מתועדת השיחה, תוך כדי השיחה או לכל המאוחר עם סיומה, לרבות ציון השעה והמקום שבהם נתקיימה.
 - 2) יודגש כי גם אם השיחה החלה כשיחה שאינה קשורה לעבירה, אך במהלכה עלה שהיא קשורה לעבירה, על השוטר מיד באותו שלב להזהיר את החשוד, וליידע אותו בדבר זכויותיו כאמור לעיל.
 - ג. חריג - האמור לעיל אינו כולל פעולות חקירה סמויות, שמתקיימות כאשר החשוד עצור, וכאשר הוא כבר הוזהר בחקירה גלויה על אותה עבירה לפני ביצוע הפעולה הסמויה.

6. נחקרים שאינם דוברים עברית או עם מוגבלות

- א. אדם שאינו שולט בשפה העברית ייחקר בשפתו הוא או בשפה זרה אחרת המובנת לו.
- ב. אם לא ניתן לתעד בכתב את חקירתו של חשוד בשפה בה היא מתנהלת, תתועד החקירה בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי, אולם אם התנהלה החקירה בשפת סימנים, היא תתועד בתיעוד חזותי בלבד.
- ג. סבר חוקר משטרה, לפני תחילת חקירה או במהלכה, כי אדם העומד להיחקר בפניו או הנחקר בפניו הוא אדם עם מוגבלות שכלית, יפנה החוקר את אותו אדם ל"חוקר מיוחד" ולא ימשיך בחקירה. בנסיבות אלו על החוקר לתעד את סיבת הפניית או אי הפניית החשוד לחקירה על ידי חוקר מיוחד.
- ד. היה לשוטר יסוד להניח שהחשוד אינו יודע קרוא וכתוב או שהוא אדם עם מוגבלות, המקשה עליו לאשר את נכונות תיעוד החקירה בכתב, תתועד החקירה, בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי. לעניין סעיף זה "מוגבלות" – לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית.
- ה. למרות האמור בסעיף ג' לעיל, בהתאם לקבוע בסעיף 4 לחוק הליכי חקירה והעדה, רשאי חוקר משטרה לחקור אדם עם מוגבלות שכלית, אם הדבר נדרש באופן מיידי כדי למנוע את סיכול החקירה או את שיבושה, סיכון לחיי אדם או לשלומם, לאפשר מעצרים של חשודים נוספים או לשם גילוי ראיה.
- ו. תיעוד חקירת אדם עם מוגבלות שכלית או מוגבלות נפשית תיעשה בהתאם לקבוע בסעיפים 10 ו-17 בחוק הליכי חקירה והעדה.
- ז. העדיפות לתרגום חקירה היא באמצעות מתורגמן חיצוני כמפורט בסעיף 11'. במקרים בהם יש קושי בהבאת מתורגמן חיצוני או שמתקיימות נסיבות שאינן מאפשרות זאת (חקירה סודית, אילוצי זמן וכד') ניתן להיעזר בשוטר הדובר את שפת החשוד על בוריה, ובתנאי שלשטר אינו בניגוד עניינים והוא אינו מעורב באירוע נשוא החקירה. בנוסף, יש להקפיד לציין את שמו של המתורגמן על גבי ההודעה כמי שתרגם את דברי הנחקר ולדרוש את חתימתו.
- ח. בכל חקירה באמצעות מתורגמן, יוזהר המתורגמן כי עליו לתרגם רק את המלל מבלי להוסיף או לגרוע דבר, ומבלי להוסיף פרשנות, דעות, הצעות או כל תוספת אחרת.
- ט. ככל שהמתורגמן לא שוהה עם האדם והחוקר במעמד החקירה, יש להחתימו עליה בהקדם האפשרי ולתעד זאת בתיק החקירה.

7. אישור נכונות ומסירת ההודעה

- א. אדם שנחקר – יידרש לציין בסיום, בכתב ידו ובשפתו, כי הוא קרא את הודעתו או עדותו או שהיא הוקראה לו וכי הוא מאשר את נכונותה ומסירתה מרצון. ככל שחשוד או עד אינו יכול לחתום על תוכן האזהרה, על הבנתו את זכויותיו או על נכונות ההודעה על החוקר לציין זאת בסיום ההודעה.

ב. במקרים בהם מוסר ההודעה או העדות אינו יודע קרוא וכתוב, יציין החוקר בסיום את העובדה כי מוסר ההודעה או העדות אינו יודע לטענתו קרוא וכתוב וכי ההודעה או העדות הוקראה לו והוא אישר בחתימתו או בטביעת אצבעו את נכונותה ומסירתה מרצון.

ג. במקרים בהם מוסר ההודעה או העדות מסרב לאשר מתן ההודעה בכתב ידו או בחתימתו כמפורט לעיל, תצוין עובדה זו והסיבה לכך, אם ניתנה, בגוף ההודעה או העדות. החוקר יציין בסיום כי ההודעה או העדות הוקראה לחשוד או לעד והוא מסרב לאשרה בכתב ידו ובחתימתו.

ד. בסיום גביית ההודעה או העדות יחתום החוקר שגבה אותה ובכך יאשר ויאמת הן את גביית ההודעה או העדות והן כי אושרה על-ידי מוסר ההודעה או העדות.

8. ביטול פקודת הקבע

פקודת הקבע 14.01.021 "הודעות נאשמים, הודאות עדים – רישומן ותרגומן" שפורסמה בשנת 1982 – בטלה.